

TOPRAĞIN ÖNEMİ

Tarih öncesi devirlerden günümüze kadar her zaman mücadele kaynağı olan toprak, bütün canlıların barınma ve beslenme ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Ekonomik faaliyetlerimizin birçoğunda toprak ham mad-dedir. Tarım, hayvancılık, ormancılık, endüstri gibi sektörler buna örnek gösterilebilir. İnşaat sektöründe kullanılan tuğla, kiremit, porselen, fayans ve cam üretiminde de topraktan yararlanılır. Toprağın verimliliği ve yapısı yukarıdaki sektörlerin gelişimini etkiler. Tarım ve sanayinin vazgeçilmez unsuru olan toprağın ekonomik önemi her geçen gün artmaktadır. Günlük hayatta kullanılan ilk ev ve mutfak araç-gereçleri topraktan yapılmıştır

Tarihte Toprak Yönetimi

Hititlerde Toprak Yönetimi

Toprak devletin malı idi. Kral, bu toprakları üretim yapılması için komutan ve valilere vermiştir. İşletme hakkı verilen kişiler, elde ettikleri kârla atlı arabaların masraflarını karşılamışlar ve asker beslemişlerdir.

Friglerde Toprak Yönetimi

Tarım ve hayvancılığı koruyacak kanunlar koymuşlardır. Tarımda önemi olan öküzü kesmenin ve sabanı kırmanın cezası ölümdü. Ayrıca ekili araziye zarar vermenin cezası da ağırdı.

Orta Çağ Avrupa'sında Toprak Yönetimi

Batı ve Orta Avrupa ülkelerinde toprakların ve üstünde yaşayan köylülerin derebeyine ait olduğunu kabul eden bir yönetim şekli olan feodalizm ortaya çıktı.

Toprağa sahip olan "senyör" ya da "derebey" de denilen soylular sosyal, ekonomik ve siyasi gücün belirleyicisi olmuşlardır.

Senyör hem toprağın hem de köylülerin sahibiydi.

TÜRK TARİHİNDE TOPRAK YÖNETİMİ

Türkiye Selçuklularında Toprak Yönetimi

Önemli başarı gösteren komutanlar ya da önemli işler yapmış devlet adamlarına ödül olarak devletin uzakta kalan ve ekilmeyen toprakları verildi. Bu sayede topraklar ekilip biçilmiş ve buralarda üretim artmıştır. Bu sistemi; Selçuklu Devleti iktâ, Osmanlı Devleti dirlik (tımar) diye adlandırmıştır.

Osmanlı Devleti'nde Toprak Yönetimi

Osmanlı'da devlete ait topraklara miri toprak denilmekteydi. Miri toprakların önemli bir kısmını tımar toprakları oluşturmaktaydı. Devlete ait bu toprakların da işletme hakkı halka verilmiştir. Tımar toprağını alan kişiler, topraktan kazandıkları ürünün parasıyla devlete asker (Cebellü) yetiştirmek zorundaydı.

Tımar sahibinin toprağı üç yıl boş bırakması, köylüye kötü davranması tımarın geri alınma sebeplerindendi. Bunun amacı üretimde sürekliliği sağlamaktır. Tımar arazisi gelirine göre has, zeamet ve tımar olmak üzere üçe ayrılmıştır.

Has: Senelik geliri 100 bin akçeyi geçen tımarlardır. Padişah ve hanedana mensup kişilere verilen topraklardır.

Zeamet: Senelik geliri 20 bin akçeden 99.999 akçeye kadar olan dirliklere denir. Subaşı, eyalet merkezlerindeki defterdarlara ve sancaklarda alay beylerine verilir.

Tımar: Senelik geliri 19.999 akçeye kadar olan dirliklere denir. Tımarlar, sipahi askerlere verilir.

Tımar sistemi; tımar sahiplerinin görevini yerine getirmemeleri, toprakların boş kalması ve askeri sistemde meydana gelen bozulmalar nedeniyle 1839 yılında yayımlanan Tanzimat Fermanı ile kaldırılmıştır.

CUMHURİYET YILLARINDA TOPRAK YÖNETİMİ

Cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomimizin milli ve bağımsız olması için İzmir'de toplanan Türkiye İktisat Kongresi'nde ekonominin birçok dalı ile ilgili karar alındığı gibi tarımın geliştirilmesi ve köylünün kalkın-ması için de kararlar alınmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında 1925 yılında Atatürk'ün de "Orta Çağ'ın en insafsız belası" dediği çiftçi üzerinde ağır bir yük olan aşar vergisi kaldırılmış ve köylü rahatlamıştır. Modern tarımı geliştirmek için Atatürk tarafından An-kara'da Gazi (Atatürk) Orman Çiftliği kurulmuştur.

Tarım Alanında Yapılan Diğer Çalışmalar

Makinele tarım özendirildi.
Tohum ıslahı yapıldı.
Köylüye ucuz tohum ve gübre dağıtıldı.
Tarım Kredi Kooperatifleri kuruldu.
Ziraat Bankası geliştirildi.
Çiftçiye krediler verildi.

Ülkemizde Tarımı Destekleyen Kurum ve Kuruluşlar

Ülkemizde tarımı destekleyen en önemli kurum ve kuruluşlar şunlardır:

Tarım ve Orman Bakanlığı: Ülkemizde tarımı desteklemek ve geliştirmek ile ilgili politikalardan sorumlu en üst kurumdur.

GAP İdaresi Başkanlığı: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde barajlar ve sulama kanalları yaparak tarımsal verimi artırmak amacıyla oluşturulan kuruluştur.

Ziraat Bankası: Çiftçilere kredi vererek tarımın gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Devlet Su İşleri: Sulama kanalları ve barajlar inşa ederek tarıma destek olmaktadır.

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü: Bitki ve hayvan ürünlerini arttırmaya, ürünleri çeşitlendirmeye ve kaliteyi yükseltmeye çalışır.

Tarım Kredi Kooperatifleri: Üreticilerin ürünlerini değerlendirmek ve fiyat düşüşlerine karşı üreticilerin zarar görmesini önlemek amacıyla destekleme yapar.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği: Tarımsal politikaların genel menfaatlere uygun olarak yürütülmesi amacıyla gerekli çalışmalarda bulunmak, tarımla ilgili görüşlerini hükümete ve kamuoyuna duyurmak, çiftçilerin mes-lekî hak ve menfaatlerini korumak amacıyla kurulmuştur.

Toprak Mahsulleri Ofisi: Özellikle tahıl ürünlerinin alım ve satımını yaparak bu ürünlerin piyasada istikrarını sağlamaktadır.

Vakıf Nedir?

Türk Tarihinde Vakıf Kültürü

Sözlük anlamı olarak vakıf: Bir hizmetin gelecekte de yapılması, sürüp gitmesi için belirli koşullar-la ve resmi bir işlemle bırakılan gelir, para ya da mülk.

-Vakıf, bireylerin yardımlaşma amacıyla sahip oldukları ser-vet veya gelirin bir kısmını gönüllü olarak kamu yararına harcama gayesiyle ortaya çık-mış sivil toplum kuruluşudur.
-Vakıfların kurulmasındaki temel amaç, halkın temel ihtiyaçlarının ücretsiz olarak karşılanmasıdır.
-Vakıflar insanlar arasında din, dil, ırk, düşünce farkı gözetmeden ihtiyaç sahiplerine yardım götürür.
-Vakıfların sosyal, ekonomik, dinî, askerî ve kültürel alanlarda birçok faydaları vardır.
-Vakıflar sadece insanlar için değil çevre, bitkiler ve canlılar için de kurulmuştur.
-Vakıflar sosyal yardımlaşma ve dayanışma anlayışının en güzel örneğidir.
-Türk-İslam devletlerinde hükümdarlar, hükümdar anneleri ve eşleri, hükümdar ailesine mensup kişiler, devlet adamları vakıflar kurarak toplumun ihtiyaçlarını karşılamışlardır.
-Vakıflar "vakfiye" adı verilen bir sözleşme ile kurulur ve bu sözleşmede vakfın amacı gibi bilgiler yer alırdı.
-Türkiye Selçuklu Devleti döneminde kurulan vakıfların Anadolu'yu Türk-İs-lam yurdu haline getirme sürecinde önemli katkıları olmuştur.
-Bu dönemde inşa edilen vakıflar, yardımlaşmanın ve aynı zamanda Türk-İs-lam sanatının en güzel örnekleri arasında yer alır.
-Türkiye Selçukluları Dönemi'nde Anadolu'nun birçok yerinde hastaların te-davilerinin yapılması için vakıflar (şifahane) kurulmuştur.
-Anadolu'nun yaşanılabilir yer haline gelmesinde yani bayındır hâle gelme-sinde vakıfların katkısı oldukça fazladır.
Osmanlı'da da vakıflar bir insanın doğumundan ölümüne kadar etkili olan ve ihtiyaç sahiplerinin bütün gereksinimlerini karşılayan sosyal yardımlaşma kurumları olarak çalışmalar yapmıştır.
Osmanlı Devleti'nde günümüz ilkokullarına denk gelen **sıbyan mekteplerinden** medreselere kadar tüm eğitim faaliyetleri vakıflarca sunulurdu.
Osmanlı'da ülkenin her tarafında bulunan **darüşşifa, bimarhane**, darus-sihha gibi isimlerle anılan hastanelerin giderleri vakıflarca karşılanmıştır.
Günümüzde vakıflar, cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından temsil ve idare edilmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü vakıf hizmetlerini sürdürürken diğer taraftan da yeni kurulan vakıfların kuruluş, dağılışı ve denetim işlemlerini gerçekleştirmektedir.

> Tarihten ve Günümüzden Vakıf Örnekleri

Tarihteki Bazı İlginç Vakıflar
Hasta Leyleklerin İyileştirilmesi Vakfı
Yoksul Genç Kızlara Çeyiz Verilmesi Vakfı
Talebeye Giysi ve Kırtasiye Yardımı Yapan Vakıf
Çocukların Açık Havada Gezdirilmesi Vakfı
Duvar ve Sokak Temizliği Vakfı
Meyve Ağaçları Diken Vakfı
Köprüleri Sellerin Zararından Koruyan Vakıf
Herkese Meyve Vakfı

Günümüzdeki Bazı Vakıflar

Kızılay
Yeşilay
TEMA
Mehmetçik Vakfı
Tohum Otizm Vakfı
TEV (Türk Eğitim Vakfı)
Lösev (Lösemili Çocuklar Vakfı)

İŞİN EHLİ İNSAN YETİŞTİRMEK

Türklerde Meslek Eğitimi

Mesleki eğitim ülkelerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimlerinde rol oynayan en önemli faktörlerden birisidir. Tarih boyunca Türkler kurdukları devletlerde mesleki eği-time önem vermişler ve mesleki eğitim ile ilgili çeşitli sistemler oluşturmuşlardır. Bunlardan önemlileri şunlardır:

Ahilik Teşkilatı

Ahi Evran tarafından kurulmuş olan esnaf ve zanaatkârlar birliğidir.
Usta-çırak ilişkisine dayanan meslek eğitiminde ve meslek etiği kazandırmada önemli rol oynamıştır.
Ahlak ve sanatkarlığın uyumlu bir birleşimi olan bu kurum, Anadolu'da esnaflara rehberlik etmiştir.
13. yüzyılda ortaya çıkan bu kurum, Osmanlı Devleti zamanında lonca teşkilatına dönüşmüştür.

Enderun Mektebi

Devlet yönetimi ile ordunun nitelikli sanat ve meslek adamı ihtiyacını karşılayan eğitim kurumudur.
Bu kurumda devşirme sistemiyle gelen yetenekli öğrenciler eğitim görürdü.
Osmanlı Devleti'nin saray içinde eğitim veren kurumudur. Öğrenciler saray protokol hizmetleri, spor, sanat ve askerlik alanlarında uygulama yaparlardı.

Medrese

Dini ve pozitif bilimlerin okutulduğu bu kurum, Osmanlı Devleti'nin en yaygın eğitim kurumudur.
Bugünkü manada orta ve yükseköğretimin verildiği kurumdur.
Ücretsiz ve yatılı eğitim verilen bu kurumda öğrenim gören öğrencilerin tüm masrafları vakıflar tarafından karşılanmıştır.
Bu kurumda ders veren öğretmenlere müderris denirdi.

> Mesleki Eğitimin Amacı ve Bazı Mesleki Eğitim Kurumları

Osmanlı'da son dönemlerde açılan mesleki eğitim kurumlarına örnekler

Sanayi Nefise Mektebi sanat alanında eğitim verdi.
 Posta ve Telgraf Mektebi Âlisi haberleşme alanında eğitim verdi.
 Ziraat Ameliyat Mektepleri tarım alanında eğitim verdi.
 Kadastro Mekteb-i Âlisi haritacılık alanında eğitim verdi.

Günümüzdeki mesleki eğitimin amaçları

Nitelikli insan gücü yetiştirmek
 İyi vatandaş yetiştirmek
 İşe ve hayata hazırlamak
 Yükseköğretime hazırlamak

Cumhuriyet Dönemi'nde Mesleki Eğitim

Milli Mücadele'de kazanılan askerî başarılar cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomik başarılarla taçlandırılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla ekonominin temelini oluşturan mesleki eğitime oldukça önem verilmiştir.
 Bu dönemde mesleki eğitim millîleştirilerek Millî Eğitim Bakanlığının görev ve hizmet kapsamına alınmıştır.
 1934 yılında mesleki eğitim planı hazırlanarak çıraklık okulları, sanat okulları, akşam sanat okulları, teknik okullar, mühendis okulları vb. açılmıştır.
 Günümüzde örgün eğitimin yanı sıra yaygın eğitim yolu ile de halkımıza mesleki eğitim kazandırılmaya çalışılmaktadır.
 Bu kapsamda belediyelerimiz de meslek edindirme kursları açarak mesleki eğitime katkı sağlamaktadır.

Gelecek Kendi Ellerinde

Meslek Seçerken Nelere Dikkat Etmeliyiz?

Yetenek ve ilgilerine uygun meslek seçen bireylerin işlerini seve-rek yaptıkları, mesleki başarılarının arttığı ve daha mutlu bir ya-şam sürdürdükleri görülmektedir. Kişinin farklı meslekler arasın-dan kendisine en uygun gördüğü ve mutlu olacağını düşündüğü mesleğe yönelmesi çok önemlidir.

Uygun meslek seçiminde izlenilmesi gereken aşamalar
 Kendini tanıma
 Meslekleri tanıma
 Mesleki eğitim hakkında bilgi edinme
 Edindiği bilgileri değerlendirme

Meslek seçiminde kendimize sormamız gereken sorular

Seçeğim meslek ilgi ve yeteneklerime uygun mu?
 Seçeğim meslek için hangi eğitimleri almam gerekiyor?
 Seçeğim mesleğin gerektirdiği özellikler nelerdir?
 Meslek seçiminde karakterimi dikkate almam gerekiyor mu?

Meslek seçiminde şu faktörlere dikkat etmeliyiz

Meslek seçiminde dikkat etmemiz gereken en önemli faktör "İlgi, yetenek ve kişilik özelliklerimize uygun" bir meslek seçmemizdir.
 Fiziksel ve kişilik özelliklerimizi dikkate almalıyız.
 Mesleğin çalışma ortamını ve saatlerini araştırmalıyız.
 Mesleğin gelecekteki durumunu göz önüne almalıyız.
 Mesleğin gelirinin günlük yaşantımıza etkisini araştırmalıyız.
 Mesleğe olan talepleri göz önüne almalıyız.

Geleceğin Meslekleri

Gelişen teknoloji ile ortaya çıkan yeni ihtiyaçlarımızı karşılayacak meslekler ortaya çıkmaktadır. Teknolojik gelişmeler ile dijitalleşmedeki değişim insanların seçecekleri meslekler üzerinde etkili olmaktadır.

Geleceğin meslekleri olarak adlandırılabilir bazı meslekler şunlardır:

Sosyal Medya Uzmanlığı: Dijitalleşen dünyada oldukça popüler hale gelen sosyal medya kullanımının yaygınlaşması ile önem kazanan bir meslektir. Bir sosyal medya uzmanının yaratıcı, özgün, meraklı kişilik özelliklerinin yanında iletişimi çok iyi bilmesi, sosyal ağları etkin ve aktif kullanabilmesi oldukça önemlidir.

Beslenme Uzmanlığı: Gelecekte daha da artacağı düşünülen obezite ve beslenmeye bağlı hastalıkların çözümü için çaba sarf eden meslektir. İnsanlarla kolay iletişim kurmayı seven, kimya ve biyolojiye ilgisi olan, sorumluluk sahibi olan kişiler bu mesleğin gerekliliklerini kolayca yerine getirebilir.

Tıp Mühendisliği: Sağlık alanında karşılaşılan sorunların çözümü için gerekli tanı, tedavi ve araştırma amacıyla kullanılan aygıtların geliştirilmesini hedefleyen meslektir. Tıp mühendisi olmak için analiz ve tasarım yapmak, yaratıcı düşünmek ve matematik zekasının yüksek olması esastır.

Havacılık ve Uzay Mühendisliği: Havada seyreden her çeşit aracın tasarlanması, üretilmesi, bakım ve onarım teknolojisi ile işletmesi konularında eğitim ve araştırmalar yapan meslektir. Matematik ve fizik alanlarında yetenekli, yaratıcı düşünceye sahip, analiz yeteneği kuvvetli, sorunlara çözüm bula-bilen kişilere uygun bir meslektir.

Yazılım Mühendisliği: Tamamen yapay araçlar ile oluşturulan, insan gibi hareketler yapabilen maki-nelerin geliştirilme teknolojisi alanında çalışmalar yapan meslektir. Matematiksel, yaratıcı ve analitik düşünme, sorunlara farklı çözümler bulabilme yeteneğine sahip kişiler bu mesleğin gerekliliklerini kolayca yerine getirebilir.

Dijital Teknoloji Çağındayız

> Tarihsel Süreçte Sanayi Devrimleri

I. Sanayi Devrimi

Suyun gücünden faydalanılarak ilk mekanik tezgâh-lar kuruldu. Buhar gücü ulaşım ve sanayide gide-rek daha fazla kullanılmaya başlandı ve makineler için çeşitli araçlar geliştirildi.

II. Sanayi Devrimi

Elektrik enerjisinin keşfedilmesi ve kullanılmaya başlanması ile elektrikle çalışan ilk sanayi kuruluş-ları ve üretim merkezleri kuruldu.

III. Sanayi Devrimi

Elektronik ve bilgi teknolojileri otomasyon sistemle-ri üretime entegre edilerek ilk kez programlanabilir akıllı kontrol cihazları üretildi.

IV. Sanayi Devrimi

Bilişim teknolojisinin gelişmesi ve bunun üretimde kullanılması yaygınlaştı. Genel ağın üretimi bu sü-recin ürünü olarak ortaya çıktı.

Günümüzde makinelerin birbiriyle iletişim kurabildiği (yapay zeka), önceden insan gücü ile yapılan birçok işin robotlarla yapıldığı bu teknolojik çağa "Sanayi 4.0" denilmektedir.

Dijital Teknoloji ve E-Ticaret

Dijital teknolojinin ortaya çıkardığı ürünlerden bazıları şunlardır:

Tahmin ve erken uyarı sistemi
Üç boyutlu (3D) yazıcı
İnsansız hava aracı (İHA)
Akıllı telefonlar
Drone
Akıllı saatler

E-ticaret

Genel ağ üzerinden yapılan alışverişe "e-ticaret" denir. E-ticaret, genel ağ vasıtasıyla ticari işlemlerin en basit, hızlı, verimli ve güvenli şekilde yapılmasıdır.

Geleneksel alışverişe göre müşterilerin zaman kaybını azaltır. Kullanıcılara her yerden alışveriş yapabilme imkanı sunar. Hızlı bir şekilde firmalar arasında fiyat karşılaştırılmasına olanak sağlar. Tüketicilere ürün ve hizmetlere kolay ve hızlı erişim imkanı sunar.

Müşterilerin ulaşım sorunu ve giderlerini azaltmaktadır.

Dikkat: Günümüzde e-ticaret sürekli olarak artış göstermektedir. Ancak e-ticaretin dezavantajları da vardır. Genel ağ üzerinden yapılan alışverişlerde müşterinin ürünü canlı olarak görüp inceleme ve deneme şansı yoktur. Genel ağ üzerinden yapılan alışverişlerde kredi kartı kullanımından dolayı güvenlik riski olabilir.

Teknolojiyle üretim, dağıtım ve tüketim ağında meydana gelen değişime örnekler

Üretim

Üç boyutlu yazıcı teknolojisinin mücevher, aksesuar, ayakkabı ve mimari tasarımlarda kullanılması
Özel kameralar taşıyan insansız hava araçlarıyla bitki hastalık ve zararlılarının tespit edilmesi

Dağıtım

Bazı e-ticaret sitelerinin drone ile teslimat yapması
Nakliye şirketine bağlı tırların genel ağ üzerinden takiplerinin yapılması

Tüketim

Genel ağ üzerinden akıllı cep telefonlarına oyun indirilmesi
Genel ağdaki yemek siteleri üzerinden yemek siparişi verilebilmesi